

Opplevelse-, kompetansesenter og museum

Vi er en arbeidsgruppe med Vaksdal Næringselskap som prosjekteier. Vi arbeider for å etablere et Opplevelse- og kompetansesenter for korn, mølle og bakeri ved Vaksdal Mølle. Senterets ambisjon er å formidle kunnskap om industri og 150 år med industrihistorie der det lokale møter det globale gjennom kunnskaps-overføring, aktivitet og opplevelse. Ambisjonen er videre å skape et senter som profilerer Vaksdal kommune som industristed, reiselivsdestinasjon, turistmål og kompetansesenter. Vi har nå gjennomført et forprosjekt hvor vi sammen med arkitekt har utarbeidet en planløsning for senteret. Felleskjøpet eiendom har stilt arealer til disposisjon for formålet (ca. 850 m²). Senteret skal nå detaljplanlegges samtidig som det utarbeides et detaljert kostnadsbudsjett for oppføring av senteret. Dette søker vi nå midler til.

Prosjektet har i innledende fase fått støtte fra: Hordaland Fylkeskommune, Felleskjøpet, Norgesmøllene og Vaksdal kommune.

- Senteret skal inneholde en **museumsdel / utstillingsdel** med historiske gjenstander og dokumenter.
- Det skal installeres en **prøvemølle** hvor en kan følge med i prosessen hvordan korn blir til mel.
- I tilknytning til prøvemøllen skal vi ha en **bakeriavdeling** hvor besøkende kan få prøve ulike bakerioppskrifter. Her skal en kunne demonstrere ulike baketeknikker.
- **Kantine/kafe** med salg av lokalprodusert mat. Ansatte kan benytte kantinen i det daglige.
- **Undervisningsrom / filmrom**
- **Modell av Vaksdal mølle**, fra fjellet til maling av korn.
- **Undervisningsrom / filmrom** til bruk i formidlingen

Faste tema i senteret

- Tidslinje fra 1866 – 2020. Film som presenterer anlegget.
- Mølla ved Vaksdal-vassdraget. Historisk bakgrunn – den industrielle revolusjon.
- Om Gerdt og Rasmus Meyer. (Link til Rasmus Meyers samlinger/KODE).
- Om Vaksdal-samfunnet i 1870 årene (boforhold, kosthold, helse og arbeid, skolegang)
- Oppstart av mølla – arbeidsledelse og arbeidsforhold – arbeidsreiser i båt fra bygdene.
- Transport av korn fra Europa / Bergen. Transport av mel fra Vaksdal til Bergen.
- Etablering av fagforeninger, foreningsliv, utvikling av medbestemmelse i bedriften. Demokratisering. Den norske modellen.
- Branner i møllen, gjenoppbygging og teknologisk og arkitektonisk utvikling
- Mølla under 1. og 2. verdenskrig
- Dyrking av korn i Norge, sjølberging og import, beredskapslagring.
- Nasjonal / lokal matproduksjon. lokalt og miljøaspektet

Målgrupper:

- Skoleelever på ulike klassetrinn (1-3 klasse) (4-6 klasse) (7-9 klasse). Tilpasset undervisningsopplegg på de ulike klassetrinn. Det vil bli utarbeidet et undervisningsopplegg basert på Helsedirektoratets kostråd om korn og kornbaserte produkter. Muligheter til å prøve ut oppskrifter. I tillegg fokus på folkehelse, livsmestring, demokrati og medborgerskap, bærekraftig utvikling. (Norsk læreplan 2020)

- Elever under industriell næringsmiddelproduksjon, elever som tar fagbrev som baker og konditor samt øvingsarena for bakelandslaget.
- Lag, bondeorganisasjoner, fagforeninger, senioruniversitetet
- Turister som besøker Bergen, samarbeid med Bergens reiseliv som cruise, hurtigruten, VY, Osterfjord fergeselskap o.s.v.
- Bedrifter og ansatte i Felleskjøpet Agri.
- Reisende som kjører igjennom Vaksdal
- Lokalsamfunnet i Vaksdal kommune ved møter, kulturarrangement og selskap e.t.c.
- Samarbeid med Dale fabrikker

Tilpasset kunnskapsformidling, undervisningsopplegg og omvisning alt etter hvem som besøker senteret.

Utformingen av senteret.

- Se planløsning / forslag fra arkitekt, deltakere i arbeidsgruppen, samt diverse bilder som vedlegg.

Videre planer

Etter at selve senteret er bygd opp ønsker vi videre å realisere følgende planer:

1. Ytre løype rundt industriområdet. Skiltes med historiske data, bilder og informasjon. Kulturløype.
2. Løype gjennom produksjonslokalet / «glasse inn» løype for besøkende slik at en ikke kommer i konflikt med sikkerhetsmessige og hygieniske krav. Målet er å kunne vise besøkende hvordan produksjonen skjer i en moderne mølle.
3. Tilbakeføre «badet» til sin opprinnelige form. Kulturminne. Badet ble benyttet av ansatte og deres familier før det var vanlig med bad/dusj i det enkelte hjem.
4. Evt. utsiktspunkt på toppen av silo.

Finansiering / endelig oppbygging av senteret.

Etter at kostnadsberegning og budsjett for oppbygging av senteret er slutført skal det utarbeides en finansieringsplan. Vi søker Vaksdal kommune om NOK 400 000.- for detaljplanlegging

Følgende aktører har på ulikt nivå signalisert interesse i å være med på oppbyggingen av senteret i neste omgang.

- Gerdt Meyers legat (NOK 1,3 mill.) Det må søkes om omgjøring av legatet.
- Vaksdal kommune
- Vestland fylkeskommune
- Baker- og Konditorbransjens Landsforening
- Felleskjøpet

På nåværende tidspunkt tenker en at senteret blir etablert som en stiftelse med deltakere fra de aktører som går inn med kapital ifm oppbygging av senteret.

Løpende driftstilskudd etter etablering fra offentlige myndigheter må avklares.

Er noe uklart – ta kontakt med:

RFO-Vaksdal kommune – Formannskapet 8. september 2020

Roger Falch-Olssen 90677490

Odd Berge 48125892